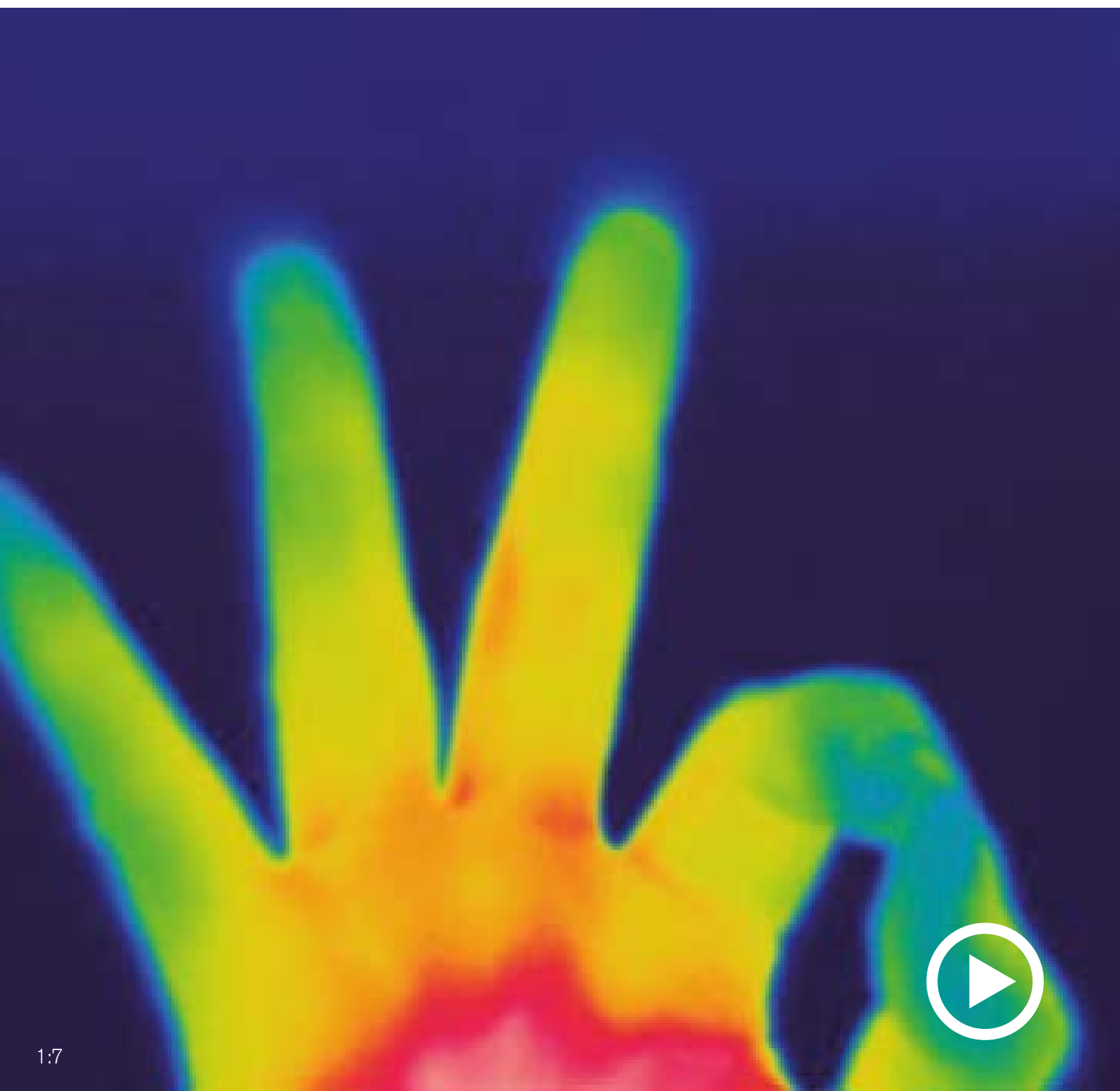

Hur Sverige ska nå energi- och klimatmålen inom bebyggelsen

Vi står inför vår tids största utmaning – att på kort tid ställa om vår energianvändning till en nivå som skapar förutsättningar för ett långsiktigt hållbart samhälle. Energianvändningen i våra byggnader står för 35-40 procent av landets totala energianvändning.

Därför måste vi både radikalt ändra energiprestandan på alla nya byggnader och successivt förändra den i det befintliga byggnadsbeståndet. Målet för all energieffektivisering måste vara att minimera eller helt ta bort behovet av köpt energi för uppvärmning av våra byggnader. Vi kan hålla minst samma standard och komfort med en markant sänkt energianvändning.

Sveriges regering och riksdag har i miljö kvalitetsmålet "God bebyggd miljö" slagit fast följande nationella energibesparingsmål för bebyggelsen:

"Den totala energianvändningen per uppvärmd areaenhet i bostäder och lokaler minskar. Minskningen bör vara 20 procent till år 2020 och 50 procent till år 2050 i förhållande till användningen 1995. Till år 2020 ska beroendet av fossila bränslen för energianvändningen i bebyggelsesektorn vara brutet, samtidigt som andelen förnybar energi ökar kontinuerligt."

EU-parlamentets direktiv EPBD2 anger att offentliga nyproducerade hus från och med 2019 ska vara så kallade "Nära nollenergihus".

Samma sak gäller för övriga hus från och med 2021. Det är ställt utom allt tvivel att kraven på byggnaders energiprestanda kommer att skärpas kraftigt inom en nära framtid.

De målsättningar som finns nationellt och på EU-nivå är ambitiösa och riktiga, men de kräver att vi ändrar beteende och agerar för ett effektivt och hållbart byggande.

Nya byggnader

En byggnads totala kostnader uppstår till cirka 90 procent under bruksskedet och endast cirka 10 procent vid uppförandet. Förutsättningarna för låga drifts- och underhållskostnader bestäms till stor del vid uppförandet, beroende på hur byggnaden konstrueras, vilka produkter som används och hur arbetet utförs. Vi måste alltså lära oss att se kostnaden för att uppföra en byggnad som en investering som ger lägre kostnader för drift och underhåll.

Befintliga byggnader

Nybyggandet motsvarar cirka en procent per år av de befintliga husen. Det innebär att 70 procent av det totala byggnadsbeståndet

2050 utgörs av hus som finns redan idag. Varje tillskott av nya hus innebär dessutom i princip en ökning av energianvändningen i bebyggelsen. Hur lågt energibehov nya hus än kan komma att ha, kommer vi inte i närheten av det satta målet genom att enbart satsa på att alla nya byggnader ska klara 2050-målen. Slutsatsen är att ska vi kunna minska energianvändningen måste vi vidta kraftfulla åtgärder i våra befintliga byggnader.

En påtaglig samhällsnytta

Stora delar av det vi gör i bebyggelsen har en varaktighet av minst 40-50 år. Först där efter är en byggnad så pass sliten att det är motiverat att göra en omfattande renovering. Det tidsperspektivet är därför nödvändigt att ha för ögonen när vi planerar, bygger nytt och renoverar. Men många av de åtgärder som behöver göras har så lång avskrivningstid att marknaden avstår från dessa, trots att de är lönsamma.

För att nå energisparmålen krävs därför styrmedel från samhällets sida. Framför allt måste

dessa utgå från en helhetssyn på bebyggelsen och inte endast styras av vad som är ekonomiskt ur ett fastighetsekonomiskt perspektiv. Vinsterna finns inte bara på marknadens sida utan också i hög grad på samhällets:

- **Fler arbetstillfällen.**
- **Miljonprogrammets bostäder rustas upp och görs mer attraktiva.**
- **Industri- och tjänstesektorns kompetens förstärks.**
- **Exportmöjligheterna ökar genom att vi får en tät position i den ökade globala konkurrensen om byggjobben.**
- **De beslutade och nödvändiga klimatmålen kan nås.**

Kort sagt så behöver byggbransch, myndigheter och politiker tillsammans ta ett helhetsgrepp i frågorna. Swedisol har tagit fram ett sådant helhetsgrepp – ett program med sju punkter som ger vinster till både samhälle och marknad.

Swedisols sjupunktsprogram för bebyggelsen

1. Byggregler

Nya skärpta byggregler måste styra mot de nationella målen och snarast införas vid såväl nyproduktion som renovering. Kommande "Nära nollenergihus" ska ha energiprestanda i nivå med passivhusstandard.

2. Energieffektivitet

Kraven på byggnadens energieffektivitet ska ställas oberoende av uppvärmningssystem eller energikälla. *Skärp kravet på byggnaders genomsnittliga U-värde betydligt och gör det styrande för dess energiprestanda. Inför krav på högst tillåtna U-värde på de enskilda byggnadsdelarna samt på byggnadens lufttätethet.*

3. Energianvändning

Målet för all energieffektivisering måste vara att minimera eller helt ta bort behovet av köpt energi för uppvärmning av våra byggnader. Styr med skatter och avgifter *mot åtgärder som ger mest energieffektivitet.*

Kräv av energileverantörerna att de i huvudsak har rörliga avgifter. Underlätta för lokala kraft- och värmeproducenter att leverera till nätet.

4. Ekonomiska styrmedel

Statliga, konkurrensneutrala styrmedel som stimulerar bankerna att ge förmånliga villkor vid energieffektivisering, samt ekonomisk stimulans till fastighetsägare är nödvändigt för att nå de nationella målen.

5. Energideklarationer och klassning

Energideklarationen måste ge råd om energieffektiviserande åtgärder och innehålla en åtgärdsplan som redovisar hur byggnadens energiprestanda stegvis kan förbättras vid all renovering, oavsett omfattning.

6. Kommunikation

Politiker och myndigheter måste tydligt kommunicera till alla berörda målgrupper vad energisparmålen faktiskt kräver i konkreta åtgärder.

7. Miljonprogrammet

Miljonprogrammets bostäder måste, med stöd av ett politiskt styrt projekt, renoveras till minst nyproduktionsstandard för att de nationella målen ska kunna nås.

1. Byggregler

Nya skärpta byggregler måste styra mot de nationella målen och snarast införas vid såväl nyproduktion som renovering. Kommande "Nära nollenergihus" ska ha energiprestanda i nivå med passivhusstandard.

Den starkast styrande faktorn för att uppnå god kvalitet i nyuppförda byggnader är det regelverk som fastställs av Boverket. Det är huvudsakligen dessa regler som styr byggnadernas kvalitet till det den är idag. För att förbättra byggnadernas energiprestanda är det därför viktigt att dessa regelverk styr mot de nationella målen 2050, både för nyproduktion och vid renovering.

"Nära nollenergihus" måste som begrepp ligga närmare noll än dagens minimikrav på energieffektivitet enligt Boverkets byggregler. Passivhus har en specifik energianvändning av 15-25 kWh per kvadratmeter och år och ett effektbehov av 10–14 watt per kvadratmeter och borde stämma väl in på begreppet. Teknik, material och kunskap finns för att klara av att bygga passivhus och är beprövad för de flesta typer av byggnader. Kommande "Nära nollenergihus" ska därför ha energiprestanda i nivå med passivhusstandard.

Dock anser vi att en byggnads energieffektivitet ska styras av u-värden, inte som idag av använd energi, se punkt 2.

2. Energieffektivitet

Kraven på byggnadens energieffektivitet ska ställas oberoende av uppvärmningssystem eller energikälla. Skärp kravet på byggnaders genomsnittliga U-värde betydligt och gör det styrande för dess energiprestanda. Inför krav på högst tillåtna U-värde på de enskilda byggnadsdelarna samt på byggnadens lufttätethet.

I dagens krav i Boverkets byggregler ställs kravet på byggnaders energiprestanda i ett systemperspektiv, där byggnadens energieffektivitet mäts i köpt energi, vilket kan styras av byggnadens system för värmetillförsel.

Vi anser att både byggnadens energieffektivitet och effektiviteten i uppvärmningssystem och energislag är viktiga. Men kraven måste ställas på respektive del oberoende av varandra.

För att styra mot ett minskat behov av energi för uppvärmning måste byggnadens energieffektivitet prioriteras före uppvärmningssystemets effektivitet. Grundläggande är att kraven är kopplade till klimatskalet.

Systemen för uppvärmning förändras snabbt tack vare den tekniska utvecklingen. Vi bör därför undvika att bygga fast oss i system som snabbt riskerar att bli föråldrade. Energieffektiviteten i byggnadens klimatskal bestäms däremot för en tid av minst 40-50 år.

Steg ett måste med andra ord vara att göra byggnaden så energieffektiv som möjligt, oavsett vilket uppvärmningssystem som väljs eller vilken energikälla som tillförs.

Därför måste det införas krav på U-värde, det vill säga hur bra exempelvis en vägg, ett golv eller ett fönster isolerar, på de enskilda byggnadsdelarna och krav på byggnadens lufttätethet. Dessutom är det nödvändigt att det genomsnittliga kravet på U-värde skärps betydligt och blir styrande.

Detta skulle förenkla byggandet, genom att alltid ha samma byggregler och krav, oavsett husets tänkta uppvärmningssystem.

3. Energianvändning

Målet för all energieffektivisering måste vara att minimera eller helt ta bort behovet av köpt energi för uppvärmning av våra byggnader. Styr med skatter och avgifter mot åtgärder som ger mest energieffektivitet.

Kräv av energileverantörerna att de i huvudsak har rörliga avgifter. Underlätta för lokala kraft- och värmeproducenter att leverera till nätet.

Utfasningen av fossila råvaror kommer att öka efterfrågan på de mera miljövänliga alternativen, vilket kommer att sätta fart på att utveckla produktionsteknik och förbättra produktionskapaciteten. Vi anser att denna utveckling måste främjas och påskyndas genom att skatter och avgifter styr mot energislag som har lägst klimatpåverkan.

Energileverantörernas avgifter måste utformas så att de stimulerar energieffektiviseringar och belönar besparingar. Därför bör den fasta delen vara så liten och den rörliga så stor som möjligt.

För att stimulera lokal produktion av kraft och värme, måste lokala producenter ges möjlighet att leverera kraft till nätet under ekonomiskt gynnsamma förutsättningar. Att underlätta för lokala producenter av kraft att leverera överskottsproduktion till näten är viktigt för att stimulera byggandet av plusenergihus. Det är också av stor betydelse att restvärme från industrin kan användas i fjärrvärmenäten.

4. Ekonomiska styrmedel

Statliga, konkurrensneutrala styrmedel som stimulerar bankerna att ge förmånliga villkor vid energieffektivisering, samt ekonomisk stimulans till fastighetsägare är nödvändigt för att nå de nationella målen.

Finansieringsformer vid renovering bör skapas där amorteringstider harmonierar med de energieffektiviserande åtgärdernas livslängd. Många avstår i dag från långsiktigt lönsamma åtgärder därför att dessa negativt påverkar kortsiktiga mål som kassaflöde och kortsiktiga ekonomiska resultat.

Ekonomisk stimulans att frivilligt förbättra sin fastighets energieffektivitet saknas i stort sett idag. Vi föreslår följande konkreta åtgärder: Omforma ROT-avdraget till att inriktas på energieffektiviserande åtgärder och låt även flerbo- stadshus omfattas av bidraget.

Inför olika nivåer på bolånetaket beroende på byggnadens energiklassning.

Inför en varierande fastighetsavgift som är kopplad till utfall av åtgärder som förbättrar energiklassningen av byggnaden.

5. Energideklarationer och klassning

Energideklarationen måste ge råd om energieffektiviserande åtgärder och innehålla en åtgärdsplan som redovisar hur byggnadens energiprestanda stegvis kan förbättras vid all renovering, oavsett omfattning.

Energideklarationer och energiklassning kan bli mycket goda styrmedel mot energieffektiva byggnader. Men vi behöver höja statusen på och intresset för våra energideklarationer. Värdet för fastighetsägaren måste bli tydligare.

Energideklarationerna har många gånger varit av låg kvalitet och många har utförts utan ett besök på plats. Framförallt har de till mycket stor del helt saknat råd om energieffektiviserande åtgärder. Detta måste vara ett krav framöver.

Deklarationerna bör också innehålla en åtgärdsplan som redovisar vilka åtgärder som stegvis innebär förbättringar av byggnadens

energiprestanda vid all renovering, oavsett omfattning. Det ger ägaren överblick av omfattningen och i vilken ordning åtgärderna bör genomföras för att minimera kostnaderna och maximera energieffektiviteten. Dessutom blir det lättare att planera och samordna övriga förbättringar.

6. Kommunikation

Politiker och myndigheter måste tydligt kommunicera till alla berörda målgrupper vad energisparmålen faktiskt kräver i konkreta åtgärder.

Det är nödvändigt att staten tar initiativ till informationskampanjer, riktade till främst kommuner och fastighetsägare.

Fastighetsägare och aktörer i byggsektorn måste i god tid få anpassad information om kravens innebörd. Det ger förutsättningar att i rimlig tid kunna ta de beslut som krävs för att finansiera, planera och genomföra de förbättringar av byggnaderna som måste ske.

De kommunala energirådgivarna behöver stöd i att kommunicera kommande energikrav och innebörden av kravet på "Nära nollenergi-byggnader".

Kravet på, innebörden av och framför allt fördelarna med energideklarationerna måste kommuniceras kraftfullt och tydligt (se även punkt 6 "Deklarationer och klassning").

En viktig detalj är att möjligheten till ROT-avdrag kommuniceras med rekommendationerna i energideklarationen, så att de tillsammans styr mot energibesparande åtgärder i våra byggnader.

7. Miljonprogrammet

Miljonprogrammets bostäder måste, med stöd av ett politiskt styrt projekt, renoveras till minst nyproduktionsstandard för att de nationella målen ska kunna nås.

Vi måste nu fokusera på miljonprogrammets byggnader. Dessa är både många och bristfälliga i flera avseenden: cirka en fjärdedel av vårt byggnadsbestånd är byggt under miljonprogrammet. Rätt tillfälle att genomföra de omfattande förbättringar av energieffektiviteten som krävs är när byggnaden ändå måste renoveras. Detta tillfälle finns nu och tio år framåt när det gäller miljonprogrammet. Om de inte renoveras till bästa möjliga energiprestanda nu försitter vi chansen att nå de nationella målen.

Ett politiskt styrt projekt för att få fart på renoveringen är därför helt nödvändigt, liknande det som fick beteckningen "miljonprogrammet".

En central fråga är finansieringen. För att lyckas krävs lån med villkor som blir mer förmånliga ju mer energieffektiv byggnaden blir. Eftersom det finns risk att hyresgästerna inte kommer att ha råd att bo kvar efter en så omfattande renovering, bör även någon form av hyressubventioner övervägas, till exempel för de första fem åren.

Utöver finansiering bör staten tillsammans med byggbranschen ta initiativ till ett samverkansforum, där alla inblandade aktörer bjuds in att delta. Samverkan, samordning och samförstånd är nödvändigt om upprustningen ska lyckas.

Så tycker vi!

Swedisol
SVERIGES LEDANDE ISOLERINGSFÖRETAG